

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

TEXT

Förord: Thomas Bertilsson &
Jenny Lundström, Upplandsstiftelsen
Verksamhetsberättelse: Upplandsstiftelsen

BILD

Omslagsfoto: 50-årsfirande på Wik den
21 september 2022. Stina Bergström.
Foto, inlaga (fotografer i bokstavsordning):
Anett Wass, Cajsa Björkén, Emelie Run-

feldt, Jimmy Larsson, Josefin Näsström,
Maria Brandt, Sara Beckman, Stina Berg-
ström, Thomas Bertilsson och Åsa Sjögren.

PRODUKTION OCH LAYOUT

Stina Bergström, Upplandsstiftelsen

KONTAKT UPPLANDSSTIFTELSEN

Telefon 018-611 62 71

Epost info@upplandsstiftelsen.se

FÖRORD

Att fylla 50 år, som Upplandsstiftelsen har gjort under 2022, är verkligen speciellt. Det ger möjlighet att både titta tillbaka mot allt som har hänt sedan Upplandsstiftelsen bildades 1972 och samtidigt blicka framåt mot vad som väntar framöver.

Jubileet har haft som devis ”50 år av samarbete i naturen”. Devisen beskriver vad Upplandsstiftelsen står för, vårt arbetssätt är samverkan med andra och vår arena är naturen. Det rör sig bland annat om att skydda och vårda naturen, främja ett friluftsliv som är tillgängligt för alla och vara en resurs för våra medlemmar då det gäller till exempel utomhuspedagogik.

Alla vi som är verksamma i Upplandsstiftelsen är tacksamma för de kloka beslut som togs för 50 år sedan för att inrätta en organisation för naturvård och friluftsliv i Uppsala län. Det unika med Upplandsstiftelsen är att vi har en frihet och möjlighet att arbeta med regionala och lokala aktörer samt med externa finansierare på ett sätt som ingen annan har inom vårt verksamhetsområde.

Samtidigt har vi den långsiktighet som krävs för att förvalta och arbeta med till exempel naturområden. Den långsiktigheten fördjupas också då våra stadgars ändamålsparagraf genom stämmobeslut 2022 nu också inkluderar folkhälsa. Kopplingen mellan den gröna infrastrukturen, friluftsliv och folkhälsa blir allt tydligare och Upplandsstiftelsen har mycket goda förutsättningar för ett långsiktigt engagemang här.

Under 2022 har mycket skett i omvärlden som har påverkat oss och kommer att påverka oss. Kostnadsökningar kommer att påverka oss som alla andra i samhället. Då är det bra att veta att vi är väl rustade med en stabil ekonomi som gör att vi kan hantera de utmaningar som väntar.

Jenny Lundström
Ordförande

Thomas Bertilsson
VD

2022: 50 ÅR AV SAMARBETE I NATUREN

På Örskär har Upplandsstiftelsen röjt bort småträd och sly. Det ger gamla träd möjlighet att överleva. Stutar betar de örtrika strandängarna så att de fortsätter vara öppna.

Verksamhetsberättelsen ger en översiktlig beskrivning av Upplandsstiftelsens arbete under 2022.

INLEDNING

2022 blev ett år som för Upplandsstiftelsen kännetecknades av postpandemi och 50-års jubileum. Bägge delar bidrog till genomförandet av en mängd aktiviteter, de flesta tillsammans med Upplandsstiftelsens samarbetspartners och andra aktörer.

50-årsjubileumet bestod bland annat i nio stycken "födelsedagskalas" den 12 juni, tillsammans med var och en av Upplandsstiftelsens medlemmar, samt en fest på Wik den 21 september. Att fylla år innebar en möjlighet att uppmärksamma verksamheten både internt och externt, bland annat genom en nyproducerad film, en jubileumsskrift och en stor mängd aktiviteter över året, i länet.

Vid en extra stämma i december antogs med ett andra beslut en ny stadga för Upplandsstiftelsen. De viktigaste förändringarna i den nya stadgan är att ändamålsparagrafen uppdaterades och att det i stadgan tydlig framgår att Upplandsstiftelsen har två stämmor. En stämma på våren då årsredovisningen fastställs och en stämma på hösten då verksamhetsplan och budget för nästkommande år fastställs.

UPPLANDSSTIFTELSENS ÄNDAMÅL

Enligt Upplandsstiftelsen nya stadga är föreningens ändamål:

- att inom Uppsala län vara ett för kommunerna och Region Uppsala gemensamt organ för friluftsliv och naturvård. Föreningens insatser ska vara av regionalt intresse och komplettera medlemmarnas verksamhet.
- att underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv genom köp eller arrende av mark för att tillhandahålla naturområden för friluftsliv och naturvård. Föreningen ska även i lämplig omfattning planlägga och förse dessa med anläggningar som underlättar friluftslivet och åtgärder som stärker den biologiska mångfalden.
- att verka för stärkande, bevarande och skyddande av den biologisk mångfalden och landskapsbilden.
- att genom insatser för ökat friluftsliv och naturvård bidra till en bättre folkhälsa.
- att verka för att stärka länsinvånarnas möjlighet till naturkontakt och bidra till bättre förutsättningar för friluftsliv i hela länet.

VISION

Stämman i december 2020 beslöt om en vision för Upplandsstiftelsen:

Upplandsstiftelsen är ledande i utvecklingen av ett tillgängligt friluftsliv i ett län med hållbara ekosystem och hög biologisk mångfald.

STRATEGI

Som en fortsättning på visionen beslöt styrelsen i december 2021 att anta en strategi för Upplandsstiftelsen. Syftet med strategin är att tydliggöra på vilket sätt Upplandsstiftelsen ska arbeta för att uppnå visionen. Strategin består av två delar; strategiska arbetssätt och strategiska områden.

De tre strategiska områdena är:

- Åtgärdsinriktad naturvård som skyddar och restaurerar naturliga ekosystem och stärker den biologiska mångfalden i Uppsala län.
- Ett aktivt friluftsliv som stärker folkhälsa och livskvalitet för alla.
- Alla barn ges möjlighet till positiva naturupplevelser.

De två strategiska arbetssätten är:

- God långsiktig förvaltning av naturområden, leder och anläggningar och att Upplandsstiftelsens naturinformation, naturområden, anläggningar och leder ska ha en god tillgänglighet för friluftsliv och bidra till folkhälsa.
- Samverkan med offentliga, ideella och privata aktörer, särskilt markägare, är vårt arbetssätt och en framgångsrik metod för att nå våra mål.

**Fyrisåvandrings-
premiär.** Upplands-
stiftelsens Johan
Lindell väntar på
gymnasieeleverna
vid fågeltornet.
Här fick de lära
sig om våtmarker,
biologisk mångfald
och fåglar.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

2022 har varit ett år som kännetecknats av att ett antal projekt har slutförts och även invigts under året. En framgångsfaktor för att uppnå detta har varit samverkan med andra aktörer, det vill säga föreningar, markägare med flera.

- Förhandlingar har inletts med markägare angående utvidgning av Upplandsstiftelsens naturreservat Bredforsen.
- Upplandsstiftelsen har på uppdrag av Uppsala kommun tagit fram skötselplaner för fyra nya kommunala naturreservat, varav två – Gula stigen och Fjällnora – har vunnit laga kraft.
- Närmare 160 ton naturgrus har spridits på den hotade skräntärnans häckningsö i Björns skärgård. Insatsen har stärkt och förbättrat fågelns häckningsmiljö.
- En ny brygga har uppförts på fyrön Björn i naturreservatet Björns skärgård.
- Tre stora fleråriga naturvårdsprojekt har inletts med stöd från WWF. Dessa täcker såväl skogs- och kulturlandskapet som kustmynnande vattendrag och grunda havsvikar.
- Genom ett leaderprojekt har en mötesplats över generationsgränserna skapats i Härnevi. Tillsammans med hembygdsföreningen har en rastplats för Upplandsleden, uterum för barngrupper, grillplats, en tillgänglig slinga och boulebana anlagts.
- Nya arrendatorer upphandlades till Rullsands camping.
- 85 utomhusaktiviteter för seniorer genomfördes i samverkan med 29 olika träffpunkter och seniorboenden i länet.

- Fyrisåvandringen genomfördes för första gången, det vill säga vandringar för gymnasieskolans elever med inriktning mot lärande för hållbar utveckling.
- Den nya Bredsands slingan på Upplandsleden invigdes i samverkan med Enköpings kommun.
- Nya LONA-projekt beviljades för att arbeta med utomhuspedagogik och naturvägledning för hållbar utveckling och integration. Det innebär att Upplandsstiftelsen driver projekt tillsammans med öppen förskola, förskola, grundskola, gymnasium och SFI i länet.

SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN

CAMPINGAR OCH STUGBY

Upplandsstiftelsen har två campingar och en stugby med syfte att ge allmänheten möjlighet till attraktivt friluftsliv och fritidsboende. De tre anläggningarna är Rullsands havsbad & camping i Älvkarleby kommun, Ängskärs havscamping i Tierps kommun och Rävstens stugby i Östhammars kommun. Alla tre anläggningarna drivs av enskilda arrendatorer. Säsongen för anläggningarna har över lag varit bra.

Rävstens stugby

Arrendatorerna genomförde sin nionde säsong som blev deras rekord i antalet bokningar. Torrdassen på området har förbättrats med ljusinsläpp och en ny större urintank. Elen på hela området har setts över av elektriker. En stor händelse under året var att Naturskoleföreningens årsmöte hölls på Rävsten under våren. På området monterades även en utomhusvarning upp ("Hesa Fredrik").

Ängskärs havscamping

Under året har löpande underhåll gjorts på området. En större renovering genomfördes utvändigt vid entrén till huvudbyggnaden/restaurangen med bland annat nytt staket runt altanen. Till bastun införskaffades ett nytt aggregat så att besökarna fortsatt kan njuta av att havsbad med bastu. Förbättringar gjordes på volleybollplanen och sandstranden inför årets säsong. Arrendatorn för Ängskärs camping sades upp under december 2022.

Rullsands havsbad & camping

Arrendatorerna gjorde sin 10:e och sista säsong. Under 2022 har det skett en upphandling av en ny arrendator för driften av campingen. Efter ett mycket gediget arbete kunde Upplandsstiftelsen i november skriva kontrakt med en arrendator för anläggningen.

150 meter ny spång i Ängskärs naturreservat. Arbetet har bestått i en blandning av att byta ut hela spänger och att komplettera med nya delar.

160 ton grus till skräntärnorna i Björns skärgård.

Gruset som transporterades ut med helikopter ska förbättra fåglarnas häckningsmiljö.

Nya badtoaletter (varav en RWC) byggdes på området och var klara lagom till badsäsongen. Sophanteringen på hela området förbättrades med nya kärl och en gemensam aktivitetsdag med Gästrike återvinnare genomfördes för allmänheten för att uppmuntra till sopsortering. Receptionen förbättrades utvändigt med nytt staket och servicehus 2 (vid Rullcampingen) fick ny plattläggning utvändigt. Även hundbadet fick ett nytt flyttbart staket.

NATUROMRÅDEN

Upplandsstiftelsen förvaltar 48 naturområden, varav 26 är naturreservat och ett kulturreservat. 24 av områdena ägs helt eller delvis av Upplandsstiftelsen. Totalt uppgår den ägda arealen till ca 7 400 ha och den totalt förvaltade arealen till ca 10 700 ha mark- och vattenområden. 23 tillsynspersoner svarar för en stor del av den löpande skötseln. I våra områden sköter vi 700 ha betesmark och slåtter utförs årligen på 22 ängar.

Året inleddes med en storsatsning på att förbättra häckningsmiljön för den hotade fågeln skräntärna, som har ett starkt fäste inom Björns skärgård. Vinterstormar har under åren spolat bort grusbänkarna som skräntärnan häckar på. Med helikoptertransport flögs 160 ton grus ut till häckningsön i en satsning som ska förbättra miljön för skräntärnan under många år framöver.

En ny brygga uppfördes i hamnen vid Björns fyr längst ut i naturreservatet Björns skärgård. Den gamla bryggan var i mycket dåligt skick och med den nya bryggan säkras nu möjligheten för trygg landstigning på ön. Projektet genomfördes i samverkan med Tierps kommun.

Upplandsstiftelsen hade under året möjlighet att ta del av statliga förvaltningsmedel för skyddad natur genom länsstyrelsens beslut. Drygt en miljon kronor omsattes i naturområdena genom restaurering av betesmarker, frihuggning av

ekar, röjning och slåtter på fågelskär, renovering av spänger samt informations-tavlor om granbarkborre.

Under året har upprustningen av besöksanordningar i naturreservatet Härjarö fortsatt. Storskogsvägen grusades. Eldstäder, stigar, parkeringar, badplatser med mera har fått en översyn. Under slutet av året revs den gamla omklädningsbyggnaden vid Blåhäll. Den kommer så småningom att ersättas med ett tillgänglighetsanpassat vindskydd.

En viktig del i arbetet är att göra naturområdena tillgängliga för besökare. I de flesta områdena finns stigar, rastplatser, informationstavlor och parkeringsplats. I många områden finns även badplatser, eldstäder, vindskydd och fågeltorn. I Lingnåre kulturresevat har insatser gjorts för att förbättra tillgängligheten. En hårdgjord stig och en plattform har anlagts vilket gör att alla kan besöka och uppleva en av Lingnåres fina slåtterängar.

Det är fortsatt stora barkborreangrepp med tusentals döda granar i flera naturområden. På grund av stor risk för fallande döda granar stängdes en del av stigarna i Härjarö, Fageruddsåsen, Örnsätraskogen, Svanhusskogen och Pansarudden. Under året har Upplandsstiftelsen arbetat med information om granbarkborreangreppen, omdragning av stigar och säkerhetsavverkning på välbesökta platser.

Under året har LONA-projektet för Båtforstorpet avslutats. Det har resulterat i vägvisning till stigarna, vägvisare för att hitta till området samt en informations-tavla. I maj ordnades en guidning av torpet och dess omgivningar. Inom LONA-projektet Ängskär har vassklippning av småvatten, slåtter av havsstrandäng samt röjning av fågelskär genomförts. I augusti genomfördes en guidning på den nya stigen från havscampingen till Klubben.

**Träffpunkten
flyttar ut har nått
400 seniorer.** Här
lagar Upplands-
stiftelsens Sara
Beckman bullar
över öppen eld på
en av träffarna.

Nya, fina, Bredsandsslingan bjuder på 13 kilometer vandring i varierad terräng. Skapad på initiativ av och i samarbete med Enköpings kommun.

FRILUFTSLIV – LEDER

Upplandsleden

Upplandsleden är 50 mil lång och sträcker sig genom hela länet. Upplandsstiftelsen är huvudman och samverkar med länets kommuner. Kommunerna står för den löpande driften vilken utförs i samverkan med föreningar och entreprenörer.

Två nya vandringsslingor invigdes: Stenhuggarslingan i Skokloster och den långa, vattend nära, Bredsandsslingan i Enköping. Björkbackaslingan i Bålsta etablerades. Förbättringar av leden i form av nya spänger, vägvisare och nya eldstäder har genomförts på många platser.

Cykelleder

Upplandsstiftelsen blev genom beslut hos regionen huvudman för regionala cykelleder i länet med fortsatt permanent finansiering. Tillsammans med Region Uppsala, Enköping och Håbo kommun drevs ett pilotprojekt för cykelled i Enköping-Håbo vidare.

Kanotleder

Upplandsstiftelsen förvaltar fyra kanotleder i länet: Tämnrån, Kolarmoraån, Fyrisån samt Lilla Färnäsens kanotled. Upplandsstiftelsen är huvudman medan respektive kommun står för drift. En rustning av Fyrisåns kanotled har startats med stöd av LONA-medel.

FRILUFTSLIV – FOLKHÄLSA

Upplandsstiftelsen arbetar för att stimulera till ökat friluftsliv och på så sätt bidra till en bättre folkhälsa. Under pandemin har utomhusaktiviteter fyllt en extra viktig roll. Samverkan med kommuner och ideella föreningar har skett inom många olika projekt.

Utomhuspedagogik – Barn/Ungdom

Upplandsstiftelsens naturskoleverksamhet omfattar hela länet, tonvikt läggs på att inspirera och ge stöd till skolor och förskolor att använda utomhuspedagogik i undervisningen.

Under året har verksamheten utvecklats till att omfatta både förskola, grundskola och gymnasium. Utomhuspedagogiska kurser riktade mot förskolepersonal har genomförts. LONA-projekt med inriktning på lärande för hållbar utveckling har startats i samverkan med förskola och grundskola. Under året initierades och sjösattes också Fyrisåvandringen, en pedagogisk vandring i tid och rum längs Uppsalas pulsåder, i samverkan med gymnasielärarnätverket KUPP, Uppsala Vatten, Upplandsmuseet och Biotopia. Fortbildning av rektorer och pedagoger på temat biologisk mångfald genomfördes i Östhammars kommun.

Folkhälsa i naturen för alla – FiNA

Genom Folkhälsa I Natur för Alla, FiNA, utvecklar Upplandsstiftelsen enkla uteaktiviteter tillsammans med grupper med varierande funktionsnedsättningar och aktuella nätverk. Under året har arbetet fokuserats mot gruppen äldre, 65+. 85 utomhusaktiviteter har genomförts i samverkan med 29 olika mötesplatser

Tillgänglighet.

Det går att ta sig fram med rullstol på många platser i Uppsala läns natur. Här är en bild från en utflykt där besökarna testade om Kyrkstigen var rullvänlig.

för seniorer. Cirka 400 personer i Uppsala, Tierp, Knivsta, Heby, Östhammar och Älvkarleby kommun har nåtts. Målet med projektet är att bidra till att seniorer erbjuds regelbundna utomhusaktiviteter. Allmänna arvsfonden stödjer projektet. Testgruppen för tillgänglighet har utvärderat tillgängligheten i flera naturområden.

Upplandsstiftelsen har genomfört aktiviteter och startat flera projekt som syftar till att personer med utländska bakgrund ska få möjlighet att upptäcka naturen. Tillsammans med STF och Biotopia har Upplandsstiftelsen fått LONA-pengar för att arrangera flerspråkiga aktiviteter. I ett annat projekt kommer utomhuspedagogiska metoder att utvecklas tillsammans med SFI-utbildningen i Tierps och Älvkarleby kommun. Ytterligare projekt vänder sig till till nya svenskar genom samverkan med Öppna förskolan i Tierps kommun och Natursnokarna (båda LONA-projekt). I detta arbete är Upplandsstiftelsens flerspråkiga naturvårdar en stor resurs.

Öppen förskoleverksamhet utomhus

Upplandsstiftelsen fortsätter att stödja uteverksamhet inom den öppna förskolan. Öppna förskolan besöks av föräldrar med hemmavarande barn. Syftet med utomhusverksamheten är att underlätta möten, uppmuntra till rörelse, skapa naturvana och trygghet i naturen. I samverkan med Uppsala kommuns öppna förskolor med flera har Upplandsstiftelsen arrangerat fortbildningar, träffar i naturen och utvecklat aktiviteter. Öppna förskolan i Tierp har utvecklat sin verksamhet i samverkan med Natursnokarna. Flerspråkiga naturvårdar har funnits med på uteaktiviteterna varje vecka i Uppsala kommun och på flera aktiviteter i Tierp.

Smultronställen i naturen

Smultronställen i naturen drivs i samverkan med kommunerna i länet. Syftet är att skapa fler bra besöksmål i naturen. Länets smultronställen presenteras bland annat i Naturkartan.se. Tio av länets smultronställen har inventerats för att se över och höja standarden. Förbättringar har gjorts på sex olika platser med stöd av LONA-medel.

NATURVÅRD

Upplandsstiftelsen bedriver omfattande naturvårdsverksamhet utanför de egna naturområdena, såväl på land som i vatten. Naturvården bedrivs i samverkan med mark- och djurägare, kommuner, ideella organisationer samt aktörer inom areella näringar.

Ekologisk landskapsplanering

Verksamheten bedrivs i alla slags naturtyper i landskap med höga biologiska värden. Syftet är att främja biologisk mångfald, säkerställa naturvärden och sprida information om Upplandsstiftelsens verksamhet. Inom ramen för projektet har flera aktiviteter pågått under lång tid, nätverk har utvecklats och ett förtroendefullt samarbete mellan markägare, myndigheter och andra aktörer har utvecklats. Detta har ökat verkningsgraden av Upplandsstiftelsens insatser.

Under 2022 har Upplandsstiftelsen utfört olika naturvårdande skötselåtgärder på marker längs Dalälven som ägs av Fortum och Vattenfall. Upplandsstiftelsen står för planering och genomförande med medel från dessa bolag. Omfattande restaureringar av älvängar och svämskogar i Bredforsens naturreservat har inletts i samverkan med Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

I början av året inleddes ett nytt skogligt samarbete med WWF Sverige, med syfte att öka andelen lövträd i landskapet och främja lövskogsrestaurering i Länna eklandskap och skogarna runt sjön Vällen. Projektet utförs i samverkan med Holmen Skog och Billerud. Vid Länna har årets fokus varit på Holmens så kallade kunskapsskog som planeras i trakterna för Länna eklandskap. Här har Upplandsstiftelsen bland annat utfört åtgärder för återställning av vattennivån i Ältsjön. Kring Vällen har Upplandsstiftelsen bistått Billerud med skötselplaner för områden med särskild potential för lövskogsrestaurering. I Upplandsstiftelsens eget naturreservat Svanhusskogen har våtmarker restaurerats under året genom att plugga igen diken.

Kulturlandskapet

Upplandsstiftelsen verkar tillsammans med en stor mängd aktörer såsom djurhållare, markägare, Världsnaturfonden WWF, länsstyrelsen med flera, för att värna det biologiskt rika kulturlandskapet. Upplandsstiftelsen bedriver arbetet med omfattande extern finansiering. Sammantaget har över 3 000 ha restaurerats under de senaste 20 åren. Verksamhetens tyngdpunkt ligger längs kustlandskapet, men insatser har under året även utförts i mälardelta-landskapet samt i trakterna kring Heby.

Inlärnin g pågå r!

Här genomfö rs en kurs för förskolepersonal. De fick lära sig hur man kan arbeta med språkinlä rning utomhus.

Fler fåglar ska trivas vid Ältsjön.

Därför har vattennivån höjts genom att bättra på dämnet till sjön, så att mer vatten blir kvar. Arbetet ska också ge mer löv- och mindre barrskog i området.

Under året har ett nytt projekt för restaurering av naturbetesmarker startat ihop med Världsnaturfonden WWF, Naturbetesköttföreningen i Sverige och Skärgårdsstiftelsen, med finansiering av Konsumentföreningen Stockholm. Upplandsstiftelsens mål är att restaurera 200 ha naturbetesmarker, och fokusarter är mnemosynefjäril, svartfläckig blåvinge och fältgentiana. Projektet omfattar områden vid Upplandskusten, Enköpings-trakten och Dalälven. I slutet av året beviljades även LONA-medel för att växla upp projektet med ytterligare åtgärder och kunna nå arealmålet.

Under 2022 har totalt ca 300 hektar slåtterängar, hagar och våtmarker betats och slåtrats inom våra projekt Roslagshagar, vid Dalälven och i Lännaområdet. Flera områden hyser starkt hotade arter. För att uppnå långsiktighet i skötseln av markerna har arrenden upprättats med markägare och skötselavtal skrivits med djurägare och entreprenörer.

Stängselbidrag har beviljats till marker i Mälardalen och inom Roslagshagar för 85 hektar naturbetesmark, som nu åter har börjat betas. Avtal upprättas om bete i minst fem år av dessa.

Upplandsstiftelsen medverkar i Gräsöfonden (styrelse och arbetsgrupp), tillsammans med Östhammars kommun och lokala föreningar, med syfte att bevara och utveckla natur- och kulturlandskapet på Gräsö. Under året har fonden beviljats ett LONA projekt för att ordna kurser, fältvandringar, enskild rådgivning och andra aktiviteter som stimulerar till skötsel av kulturlandskapet.

Naturvård i vattenmiljöer

Arbetet med att restaurera våtmarker och kustmynnande vattendrag har fortsatt för att förbättra kustfiskens lek- och uppväxtmiljöer som även gynnar den biologiska mångfalden i stort. Upplandsstiftelsen har fortsatt arbeta med förvaltning av Upplands landskapsfisk, asp. Märkning och inventering har skett i Fyrisån och Örsundaån. Radioakustiska studier har genomförts för att undersöka rörelsemönster i tid och rum hos de märkta fiskarna.

Under året har ett flerårigt projekt som finansieras av Världsnaturfonden WWF startat. Projektet ska genomföra åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden längs kusten, främst i Hargsåns avrinningsområde, samt utvärdera effekten av tidigare genomförda åtgärder genom fiskyngelinventeringar i närliggande skärgårdsmiljöer. Speciella informationsinsatser riktade mot barn och ungdom kommer att göras.

I Hargsån har även en strömsträcka biotopvårdats för att gynna strömlevande arter som havsöring, id och flodnejonöga.

Sex vattenvårdsdagar har genomförts i länet, i första hand för barn och ungdom.

Hotade arter

Upplandsstiftelsens arbete med åtgärder för hotade arter är av stor vikt och betydelse för att gynna flera av länets ansvarsarter och miljöer. Fokus ligger på arter som finns i Upplandsstiftelsens naturområden eller projektområden. Insatserna har finansierats genom egna medel, WWF, medel för åtgärdsprogram för hotade arter, fiskevårdsmedel, LONA och LOVA. Under året har Upplandsstiftelsen bland annat arbetat med nedanstående arter och miljöer:

- Inventering och märkning av landskapsfiskens asp har genomförts i Fyrisån och Örsundaån.
- Den starkt hotade svartoxen har inventerats i trakten öster om Mehedeby i Tierps kommun. Inventeringen omfattade flera nyckelbiotoper samt Lohusmyrens naturreservat. Resultatet visade på att det finns flera bestånd som hyser arten. Granbarkborreangrepp bidrar till att det finns gott om död ved för svartoxen som är beroende av grova grannlångor.
- Den årliga inventeringen av den starkt hotade mnemosynefjäril visade på försiktigt positivt resultat då populationsstorleken ökat något på tre platser i Östhammars kommun. Det är dock fortsatt en art som kräver stora insatser både vad gäller övervakning och åtgärder. Vid Brudskäret har fåll-indelning av betesmarken genomförts för att skapa förutsättningar för att bättre anpassa hävden till fjärilen.
- Vidare har insatser utförts för en annan av länets ansvarsarter, vädndämfjäril. Åtgärder har utförts i Älvkarleby och Heby kommun och har omfattat

Upplandsstiftelsen har arbetat med att förbättra livsmiljöerna för den hotade Mnemosynefjärilen.

Försiktigt positiva resultat har setts i Östhammars kommun!

slåtter, röjning och inventering. Arbetet utförs tillsammans med kraftledningsbolag och markägare.

- Slåtter har genomförts av rikkärren Ambricka och Högmokällan.
- Den akut hotade ortolansparven finns i Torslundagropens naturreservat. Insatser under året har omfattat att lägga ut havre som föda under våren, samt att hålla sandmarkerna öppna genom markstörning och röjning för att gynna insektsproduktion.
- På Örskår har restaureringar för att skapa fina gölgrodelokaler fortsatt under 2022.
- Under året har inventering av klöversobermal och knyttingsäckmal genomförts. Denna visar på stabila förekomster av klöversobermal och ett antal nya fynd för knyttingsäckmal. Förutom inventering har åtgärder genomförts för att hålla sandmiljöerna öppna.

Invasiva arter

Förekomsten av amerikansk trågmussla och trekantig brackvattensmussla längs länskusten undersöktes under sommaren och hösten 2022. Bekämpning av främmande och invasiva arter, bland annat mink, silvergran, häggmispel, lupin och vresros, utfördes under 2022 i några av Upplandsstiftelsens områden.

Områdesskydd

Under året har Upplandsstiftelsen samarbetat med Uppsala kommun i syfte att ta fram skötselplaner och andra underlag för planerade naturreservatsbildningar vid Fjällnora, Gula stigen, Röboåsen-Tunåsen, Stabby samt Blodstenen. Upplandsstiftelsen har bidragit med både naturvårds- och friluftsexpertis och lett arbetet med att ta fram förslag till skötselplaner för dessa områden. Under hösten inleddes även arbetet med uppdatering av den 24 år gamla skötselplanen för naturreservatet Hågadalen Nåsten. Även här med stöd till kommunen i naturvårds- och friluftsfrågor. Arbetet med Hågadalen Nåsten fortgår under 2023.

Förhandlingar har inletts med Stora Enso angående utvidgning av naturreservatet Bredforsen. Upplandsstiftelsen bistår Länsstyrelsen i utformningen av gränser och skötselplan.

KOMMUNIKATION

Den nya kommunikationsstrategin har varit del i det löpande arbetet. Från årets kommunikationsarbete:

- Närvaro i sociala medier, bland annat löpande med veckans art
- Producerat en jubileumsfilm och en jubileumsskrift
- Abonnera på ny bildbank – Mediaflow
- Ökat kommunikationsstöd i projekten och i organisationen genom ny kommunikationskompetens från halvårsskiftet.

MEDLEMMAR

Upplandsstiftelsens medlemmar är Region Uppsala och Uppsala läns kommuner: Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

Region Uppsala svarar för stiftelsens grundläggande finansiering genom ett årligt anslag.

EKONOMI

Upplandsstiftelsens intäkter för 2022 var 34,4 mkr. Av detta hänför sig 21,7 mkr till årsavgiften från regionen samt 12,7 mkr från projektbidrag och försäljning, arrenden, skogsavverkning med mera från egna områden. Projektmedlen kommer bland annat från Världsnaturfonden WWF, EU:s jordbruksfonder inklusive landsbygdsprogrammet, Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Fortum AB m.fl. De totala kostnaderna uppgick till 35,4 mkr, varav 1,7 mkr i avskrivningar. Årets resultat, efter disposition av eget kapital, är ett underskott på 995 tkr och det egna kapitalet uppgår till 23 mkr.

ÅRSSTÄMMA

Ordinarie årsstämma hölls den 19 maj 2022. Årsanslag och budget för verksamhetsåret 2022 fastställdes vid en extra stämma den 9 december 2021.

STYRELSE, ARBETSUTSKOTT, VD OCH PERSONAL

Styrelsen har under 2022 haft följande sammansättning:

Ordinarie

Jenny Lundström (MP) ordf. Tierp
Jacob Spangenberg (C) 1:e vice ordf. Östhammar
Sören Bergqvist (V) 2:e vice ordf. Uppsala
Susanne Mastonstråle (M) Älvkarleby
Anders Kihl (KD) Heby
Håkan Marklund (L) Uppsala
Pia Milton (S) Uppsala
Thomas Eriksson (S) Östhammar
Zinaida Belonoshko (SD) Håbo

Ersättare

Björn Holm (M) Uppsala
Kerstin Troedsson (C) Enköping
Magnus Nyström (KD) Enköping
Alfred Mujambere (L) Tierp
Joel Lindh (MP) Heby
Linda Johansson (S) Enköping
Jonas Nyberg (S) Tierp
Christer Olsson (SD), Uppsala
Elisabeth Rosengren (V) Tierp

Presidiet har samtidigt utgjort arbetsutskott. Ledamöter var Jenny Lundström, Jacob Spangenberg och Sören Bergqvist.

Verkställande direktör har varit Thomas Bertilsson och Upplandsstiftelsen hade under året 20 anställda omräknat till heltid varav sammantaget 10 var kvinnor.

Vill du veta mer om Upplandsstiftelsen?

Följ vår verksamhet i sociala medier. Vi finns på Facebook och Instagram. Ett återkommande tema under 2022 var *veckans art*.

OM UPPLANDSSTIFTELSEN

Upplandsstiftelsen verkar för att underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv och bevara och skydda den uppländska naturen. Upplandsstiftelsen är en fristeående ideell förening. Region Uppsala och alla länets kommuner är våra medlemmar. Upplandsstiftelsen grundades 1972.